

FEL515 FEMİNİST FELSEFE
SBE Felsefe ABD Tezli Yüksek Lisans Programı
2024-2025 Bahar Yarıyılı (Taslak)

Doç. Dr. Muharrem Açıkgöz
Görüşme Saatleri:

muharrema@gmail.com

Dersin İçeriği:

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra felsefe disiplini içinde yeni bir yönelim olarak ortaya çıkan Feminist Felsefe hem felsefenin değişik alanlarına (ör. etik, epistemoloji, ontoloji, bilim teorisi) farklı bakış açıları getirerek, felsefi teori üretimine katkılar sunmakta hem de felsefe geleneği içinde tartışılmayan (ya da pek önemsenmeyen) konu ve kavramlarla (ör. cinsiyet/toplumsal cinsiyet, doğum, farklılık) yeni açılımlar getirmektedir. Bu ders, özellikle kadın filozofların ve düşünürlerin (ör. Simone de Beauvoir, Luce Irigaray, Şeyla Benhabib, Judith Butler, Rosi Braidotti), kadınların perspektifinden ya da feminist teori bağlamında ortaya koydukları yapıtlarını ve felsefe geleneğine getirdikleri eleştirel düşüncelerini baz alarak, feminist felsefeyi incelemeyi, irdelemeyi ve tartışmayı amaçlamaktadır. Ayrıca belli başlı erkek filozofların (Platon, Rousseau, Kant, Nietzsche gibi) toplumsal cinsiyet dair söylemlerinin yer aldığı metinler ve bu metinlerin feminist felsefe perspektifinden okunmaları üzerine de durulacaktır.

Dersin İşlenişine ve Notlandırmaya Dair Bilgiler:

- Dersi seçen her öğrencinin **iki sunum** yapması beklenmektedir. Yapılacak sunumlar üzerine ve seçilecek diğer konular üzerine **iki yazılı makale/ödev** yazılacaktır. (Dersi alan öğrenci sayısına göre değişebilir.)
- Notlandırma sunumlarda gösterilen performans ve yazılı çalışma temelinde yapılacaktır.
- İlk sunum ve makale/ödev vize notu olarak (genel not içindeki oranı % 40), ve ikinci sunum diğer makale/ödev final notu olarak değerlendirilecektir (genel not içindeki oranı % 60).
- Sunumların en az 20 dakika, makalelerin/ödevlerin ise en az 15, en fazla 20 sayfa olması beklenmektedir.
- Her öğrenci yapılan sunumların metinlerine ilişkin (kendi sunumları hariç) en fazla iki sayfalık bir Okuma ve Değerlendirme Raporu-ODR (*reaction/response paper*) yazacaktır.
- Derse % 70 oranında devam zorunluluğu vardır.
- **Yazılı çalışmalarda intihale (aşırıma) göz yumulmayacaktır. İntihal yapılan çalışma başarısız olarak değerlendirilecektir.**

Dersin temel kitapları

- Beauvoir, S. de. (2019). *İkinci cinsiyet, Cilt I: Olgular ve efsaneler*. (G. Savran, Çev.). Koç Üniversitesi, Yayınları.
- Beauvoir, S. de. (2019). *İkinci cinsiyet, Cilt II: Yaşanmış deneyim*. (G. Savran, Çev.). Koç Üniversitesi, Yayınları.
- Benhabib, S., Butler, J., Cornell, D. ve Fraser, N. (2008). *Çatışan feminizmler: Felsefi fikir aliverişi*. (F. Evren Sezer, Çev.). Metis Yayınları.
- Braidotti, R. (2019). *Kadın-oluş: Cinsel farkı yeniden düşünmek*. (E. Durmuş ve M. Çelik, Çev.). Otonom Yayıncılık.
- Cavarero, A. (2017). *Platon'a rağmen: Antik felsefenin feminist bir yeniden yazımı*. (B. Tanrısever, Çev.). Otonom Yayıncılık.
- Stone, A. (2016). *Feminist felsefeye giriş*. (Y. Cingöz ve B. Tanrısever, Çev.). Otonom Yayıncılık.
- Wollstonecraft, M. (2007). *Kadın haklarının gereçlendirilmesi*. (D. Hakyemez, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

1. Hafta /

- Dersin işleyişine dair bilgiler / Dersin literatürüne dair bilgiler. / Sunum konularının dağılımı.

2. Hafta /

- Feminist Felsefe

Okumalar:

- Direk, Zeynep. Feminist felsefe, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6.
- Stone, Alison. Giriş: Feminist felsefe nedir?" *Feminist felsefeye giriş* içinde (s. 11-51)
- Martin Alcoff, Linda – Eva Feder Kittay. Defining feminist philosophy. *The Blackwell guide to feminist philosophy* içinde (s. 1-13).

3. Hafta /

- Feminist Felsefede öne çıkan bazı felsefi disiplinleri

Okumalar:

- Demiriz, Gülhan. Feminist epistemoloji, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6
- Biber, Yeliz. Feminist estetik, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6
- Tong, Rosemarie. Feminist etik, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6
- Witt, Charlotte. Feminist metafizik, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6
- Çaha, Ömer. Feminist Politika felsefesi, *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6

4. Hafta /

- Feminist Felsefeye Giriş

Okuma: Stone, Alison. *Feminist felsefeye giriş* ("Cinsiyet" ve "Toplumsal Cinsiyet" bölümleri)

Ek Okumalar:

-

5. Hafta /

- Feminist Felsefeye Giriş

Okuma: Stone, Alison. *Feminist felsefeye giriş* ("Cinsellik" ve "Cinsel Fark" bölümleri)

Ek Okumalar:

-

6. Hafta /

- **Bayram tatili olabilir!**

7. Hafta /

- Feminist Felsefeye Giriş

Okuma: Stone, Alison. *Feminist felsefeye giriş* ("Özcülük", "Doğum" ve "Feminizm" bölümleri)

Ek Okumalar:

-

8. Hafta /

- Liberal Feminist Felsefe

Okuma: Wollstonecraft, Mary. *Kadın Haklarının Gerekçelenirilmesi*

Ek Okumalar:

- Rousseau, Jean-Jacques. *Émile ya da eğitim üzerine* (Beşinci Kitap)

- Tong, Rosemarie ve Tina Fernandes Botts. Liberal feminizm. *Feminist düşünce* içinde, s. 27-43.
- Beyaz Erkızan, H. Nur. Liberal feminizm üzerine tartışmalar. *Aristoteles yazıları* içinde
- Bèrges, Sadrine. Mary Wollstonecraft. *Felsefenin kraliçeleri* içinde.

9. Hafta /

- Simone de Beauvoir
Okuma: Beauvoir, Simone de: *İkinci cinsiyet, Cilt I: Olgular ve efsaneler*

Ek Okuma:

- Kirkpatrick, Kate. Simone de Beauvoir, *Felsefenin kraliçeleri* içinde.

10. Hafta /

- Beauvoir
Okuma: Beauvoir, Simone de: *İkinci cinsiyet, Cilt II: Yaşanmış deneyim*

Ek Okuma:

- Şimşak Durudoğan, Hülya. Simone de Beauvoir, özgürlük ve kadınların insan hakları

11. Hafta /

- Fransız Feminizmi
Okumalar:
- Sarup, Madan. “Cixous, Irigaray, Kristeva: Fransız feminist kuramları”

Ek Okumalar:

- Durudoğan, Hülya. İkinci dalga Fransız feminizmine kısa bir bakış”

12. Hafta /

- Feminist Felsefe Tarihi
Okuma: Lloyd, Genevieve. *Erkek akıl*

Ek Okumalar:

-

13. Hafta /

- Feminist Felsefe ve Platon okuması
Okuma: Cavarero, Adriana. *Platon'a rağmen* (“Penelope” ve “Trakyalı Hizmetçi Kadın” bölümleri)

Ek Okumalar:

- Rosi Braidotti'nin Önsözü [*Platon'a rağmen* içinde]

14. Hafta /

- Feminist Felsefe ve Platon okuması
Okuma: Cavarero, Adriana. *Platon'a rağmen* (“Demeter” ve “Diotima” bölümleri)

Ek Okumalar:

15. Hafta /

- Feminist Felsefe ve Kant okuması
Okuma: Kant, Immanuel. *Güzellik ve yücelik duyguları üzerine gözlemler*

Ek Okumalar:

-

16. Hafta /

- Feminist Felsefe ve Nietzsche okuması
Okuma: Ansell-Pearson, Keith. Nietzsche, feminizm ve politik teori

Ek Okumalar:

-

- Ders Değerlendirmesi

Diğer kaynaklar:

1. Ansell-Pearson, K. (2022). Nietzsche, feminizm ve politik teori. (V. Ay, Çev.). Erol Er, S. ve Ay, V. (Ed.) *Nietzsche: Modernizmden queer teoriye* içinde (s. 279-300). Pinhan Yayıncılık.
2. Beauvoir, S. (2022). *Müphemlik ahlaki üzerine – Pirus ve Sineas*. (G. Kaya-Rocheman, Çev.). Everest Yayınları.
3. Berktaş, F. (1996). Feminizm ve felsefe: Zor bir ilişki. *Cogito*, Sayı 6-7, s. 448-456.
4. Beyaz Erkızan, H. N. (2012). *Aristoteles yazıları: Feminizm ve Aristotelesçi feminizm üzerine.*: Sentez Yayıncılık.
5. Biber, Y. (2009). Feminist estetik. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe Ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 267-273). Ebabil Yayınları.
6. Butler, J. (2014). *Cinsiyet belası: Feminizm ve kimliğin altüst edilmesi*. (B. Ertür, Çev.). Metis Yayınları.
7. Çaha, Ö. (2009). Feminist politika felsefesi. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 310-320). Ebabil Yayınları.
8. Demiriz, G. (2009). Feminist epistemoloji, Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 259-267). Ebabil Yayınları.
9. Direk, Z. (2009). Feminist felsefe. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 280-285). Ebabil Yayınları.
10. Direk, Z. (2018). *Cinsel farkın inşası: Felsefi bir problem olarak cinsiyet*. Metis Yayınları.
11. Durudoğan, H. (2010). İkinci dalga Fransız Feminizmine kısa bir bakış. Durudoğan, H. (Der.) *Türkiye’de toplumsal cinsiyet çalışmaları: Eşitsizlikler, mücadeleler, kazanımlar* içinde (s. 65-91). Koç Üniversitesi Yayınları.
12. Durudoğan, H. (2014). *Unes femmes: Kristeva, psikanaliz ve kadın*. Direk, Z. (Der.). *Cinsiyetli olmak: Sosyal bilimlere feminist bakışlar*. 4. Baskı içinde (s. 50-66). Yapı Kredi Yayınları.
13. Duva, Ö. (2020). Kant’ın felsefi antropolojisindeki cinsiyet ve ırk kavramı üzerine bir tartışma. *Arkhe-Logos*, Sayı, 327-342.
14. Garry, Ann, Khader, S. J. ve Stone, A. (2017). *The Routledge companion to feminist philosophy*. Routledge
15. Gatens, M. (2018). *İmgesel bedenler: Etik, güç ve bedensellik*. (D. Eren, Çev.). Otonom Yayıncılık.
16. Gilman, C. P. (2023). *Erkeğin ve kadının dini: Babalarımızın inancı ve annelerimizin işi üzerine bir çalışma*. (E. Coşkun, Çev.). Akademim Yayınları.
17. Grosz, E. (2020). *Uçucu bedenler: Bedensel bir feminizme doğru*. (K. Güler, Çev.) NotaBene Yayınları.

18. Hull, C. (2002). *Cinsiyetin ontolojisi: Eleştirel ve gerçekçi bir soruşturma*. (G. Akçasoy, Çev.). Fol Kitap.
19. Irigaray, L. (2023). *Cinsel fark etiği*. (Ö. Karakaş, Çev.) Fol Kitap.
20. Jaggar, A. M. ve Young, I. M. (Ed.) (1998). *A companion to feminist philosophy*. Blackwell Publishing.
21. Kant, I. (2010). *Güzellik ve yücelik duyguları üzerine gözlemler*. (A. Fethi, Çev.). Hil Yayın.
22. Kirkpatrick, K. (2022). *Beauvoir olmak: Bir yaşam*. (D. Soysal, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
23. Kristeva, J. (1994). Kadınların zamanı”, (İ. Savaşır, Çev.). *Defter*, Sayı 21, 7-29.
24. Leis, M. (2005). *Nietzsche'nin kadınları*. (P. Ceyhan, Çev.) Gendaş.
25. Lloyd, G. (1996). *Erkek akıl: Batı felsefesinde 'erkek' ve 'kadın'*. (M. Özcan, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
26. Mill, J. S. (2017). *Kadınların köleleştirilmesi*. (A. Özcan, Çev.). Bilge Kültür Sanat.
27. Oliver, K. (2024). *Nietzsche'nin kadınları: Felsefenin 'dişil' ile ilişkisi*. (M. Sözen, Çev.). Say Yayınları
28. Öztimur, N. (2004). Judith Butler. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 2 içinde (s. 912-919). Etik Yayınları.
29. Richardson-Self, L. (2019). Reflection on imagination and embodiment in the work of Moira Gatens, 1983-2008”. *Parrhesia*, Issue 30, 29-47.
30. Rousseau, J.-J. (2017). *Émile ya da eğitim üzerine*. 8. Basım. (Y. Avunç, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
31. Rullmann, Marit vd. (1996/1998). *Kadın filozoflar (2 Cilt)*. Çev. Tomris Mengüşoğlu, Kabalcı Yayınevi.
32. Sarup, M. (2004). *Postyapısalcılık ve Postmodernizm*. (Güçlü, Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları.
33. Schippers, B. (2016). Judith Butler. Marso, L. J. Marso (Ed.). *Fifty-one key feminist thinkers* içinde (s. 26-31). Routledge.
34. Şimşak Durudoğan, H. (2013). Simone de Beauvoir, özgürlük ve kadınların insan hakları. *Özne* 18. Kitap, s. 231-244.
35. Tong, R. (2009). Feminist etik. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe Ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 275-280). Ebabel Yayınları.
36. Tong, R. ve Fernandes Botts, T. (2021) *Feminist düşünce: Kapsamlı bir giriş*. (B. Sumer Aydaş, Çev.). Sel Yayıncılık.
37. Tütüncü, K. (2004). Şeyla Benhabib. Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe Ansiklopedisi*, Cilt 2 içinde (s. 263-270). Etik Yayınları.
38. Whiting, L. ve Buxton, R. (Ed.) (2023). *Felsefenin kraliçeleri: Felsefe tarihinde kadın filozoflar nerede?* (M. Ü. Salman, Çev.). Epsilon Yayınevi.
39. Witt, C. (2009). Feminist metafizik. (A. Cevizci, Çev.). Cevizci, A. (Ed.). *Felsefe ansiklopedisi*, Cilt 6 içinde (s. 295-301). Ebabel Yayınları.
40. Yenisoy Şahin, E. (Ed.) (2023). *Feminist felsefe*. Sentez Yayıncılık.
41. Young, I. M. (2023). *Adalet ve farklılık politikası*. (N. Özdemir, Çev.). Fol Kitap

Dergi özel sayıları:

1. *Arkhe-Logos*, Sayı 9 – II. uluslararası kadın felsefeciler kongresi, Güz 2020.
2. *Cogito*, Sayı 58 – Feminizm, Bahar 2009.
3. *Cogito*, Sayı 65-66 – Cinsel yönelimler ve queer kuram, 2011
4. *Cogito*, Sayı 92 – Türkiyeli kadın felsefeciler, Kış 2018.
5. *Cogito*, Sayı 113 – Kadın felsefeciler: Ahlak ve siyaset felsefesi üzerine yazılar, Bahar 2024.

6. *Felsefelogos*, Sayı 15 – Feminist felsefe, 2001.
7. *Özne*, 18. Kitap – Feminizm ve felsefe, Bahar 2013.

Ayrıca:

1. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu*.
2. Becker, H. S. (2013). *Sosyal bilimcilerin yazma çilesi: Yazımın sosyal organizasyonu kuramı*. (Ş. Geniş, Türkçe Söyleyen). Heretik Yayınları.
3. Dombaycı, M. A., Bayraktar, O. ve Doğru, S. G. (2020). *Felsefi okuma ve yazma*. Çizgi Kitabevi Yayınları.
4. Vaughn, L. (2019) *Felsefeye hazırlık, felsefi yazı yazmak: Felsefi makaleleri okumaya ve yazmaya yönelik bir öğrenci rehberi*. (A. Yıldız, Çev.) Kimlik Yayınları.